בְּתוֹךְ הַנַּחַל

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית פָּרָשַׁת תְּצַוֶּה "זָכוֹר" ה׳תשע"ח

דְּבוּרִים נִרְאִים וְנִפְלָאִים, מְעוֹרְרִים נְעִירִים וּמְחַזְּקִים, אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה נוֹבְעִים, לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ כָּל חַי וּמִשָּׁם יִשְׁקוּן הָעֲדָרִים, לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא בְּכָל דֶּרֶךְ שֶׁיִּרְצוּ נְעִימָיו

אֲשֶׁר נֶאֶמְרוּ עַל יְדֵי מוֹרֵנוּ רַבִּי **יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיט"א עַל פִּי דַּרְכּוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל **מָרָן מוֹהֲרַ"שׁ זי"ע**

בִּסְעוּדַת שְׁלִישִׁית סְעוּדַת רַעֲוָא דְרַעֲוִין, דִּבֵּר מַהֲר"י נ"י דִּבּוּרִים נִפְלָאִים מֵעִנְיַן מְחִיַּת עֲמָלֵק וְחַג הַפּוּרִים הַבָּאִים לְקָרְאתֵנוּ לְשָׁלוֹם.

פָּתַח וְאָמַר מַהֲר"י נ"י, הַשָּׁבוּעַ קָרְאוּ בַּתּוֹרָה פָּרָשַׁת "זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק", שֶׁהוּא עִנְיַן מְחִיַּת עֲמָלֵק, וְאַחַר כָּךְ בָּא חַג הַפּוּרִים.

חַג הַפּוּרִים הוּא עִנְיַן מְחִיַּת עֲמָלֵק, וְקוֹרְאִים בּוֹ אֶת הַמְּגִלָּה, וְאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא אֲשֶׁר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּסִדְרָן, לֹא לִקְרוֹת לְמַפְרֵעַ, כִּי (מְגִלָּה יז.): 'הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה לְמַפְרֵעַ לֹא יָצָא'. וְיֶלְפִּינַן לָהּ מִדִּכְתִיב "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים" אִיתְקַשׁ 'זְכִירָה' 'לְעֲשִׂיָּה', מַה 'עֲשִׂיָּה' לְמַפְרֵעַ לֹא, אַף 'זְכִירָה' לְמַפְרֵעַ לֹא.

וְהַנֵּה יָדוּעַ אֲשֶׁר יְמֵי הַפּוּרִים מְגַלִּים שֶׁדַּיְקָא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ אֵיפֹה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל חָשְׁבוּ שֶׁזֶּה סוֹף הָעוֹלָם אַחַר גְּזַר דִּין וּכְבָר אֵין תִּקְוָה, דַּיְקָא מִשָּׁם יָצָא נֵס גָּדוֹל כָּזֶה, וְהָעִנְיָן הַזֶּה צְרִיכִים טוֹב טוֹב לְהַכְנִיס בָּראשׁ, כִּי הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם יֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה פְּעָמִים מַצָּבִים כָּאֵלּוּ שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁנִּמְצָא בַּצָּרָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁהָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת, הֵן בְּגַשְׁמִיּוּת יֵשׁ מַצָּבִים כָּאֵלּוּ, וְהֵן בְּרוּחָנִיּוּת אָדָם מַגִּיעַ לִפְעָמִים לְמַצָּבִים כָּאֵלּוּ שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁנִּפַּל כָּל כָּךְ וְאֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם תִּקְוָה, הוּא הָאָדָם הֲכִי גָּרוּעַ שֶׁרַק יֵשׁ בָּעוֹלָם וְכוּ' וְכוּ', וְדַיְקָא אָז כְּשֶׁהוּא מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ בְּמַצָּב כָּזֶה, זֶה הַזְּמַן וְהָעֵת וְהַמָּצָב דַּיְקָא יָכוֹל לְהָבִיא אוֹתוֹ לִישׁוּעָתוֹ הַשְׁלֵמָה, כִּי הוּא רוֹאֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַחַיִּים כָּכָה בְּלִי לִחְיוֹת עִם חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ, וְחַיָּב לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהוֹצִיא אֶת נִשְׁמָתוֹ מֵהַפַּח הַזֶּה שֶׁהוּא נִמְצָא בּוֹ, וּמַחְלִיט בְּהַחְלָטָה חֲזָקָה לָקַחַת אֶת עַצְמוֹ בְּיָדַיִם, וּלְהַתְחִיל שְׁעוּרִים כְּסִדְרָן בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ', וְכוּ', וְנַעֲשֶׂה אִישׁ כָּשֵׁר אֲמִתִּי, נִמְצָא שֶׁזֶּה שֶׁהוּא חָשַׁב מִקֹּדֶם שֶׁהוּא הַצָּרָה הֲכִי גְּדוֹלָה, זוֹ הָיְתָה בֶּאֱמֶת הַיְשׁוּעָה שֶׁלּוֹ, שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי שֶׁמָּצָא אֶת עַצְמוֹ בְּמַצָּב יָרוּד כָּזֶה, וְנִהְיָה לוֹ מִזֶּה לֵב נִשְׁבָּר, דַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה זָכָה לָצֵאת מֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל, עַל יְדֵי שֶׁתָּפַס אֶת עַצְמוֹ שֶׁחַיָּב לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ חָזָק וּלְשַׁנּוֹת כִּוּוּן, וּלְהַתְחִיל לִהְיוֹת רְצִינִי, לַעֲבוֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כָּכָה אֶת הַחַיִּים, נִמְצָא שֶׁדַּיְקָא הַחֹשֶׁךְ הַזֶּה שֶׁהָיָה לוֹ, נַעֲשָׂה לוֹ לְאוֹר גָּדוֹל, וְזֶה מַה שֶּׁהֵבִיא אוֹתוֹ לְהָאוֹר.

וְאֶת הָעִנְיָן הַזֶּה רוֹאִים גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת הַרְבֵּה פְּעָמִים, נִתְפַּס דְּגִמָא קְטַנָּה, הַהוֹרִים שֶׁלִּי הָיוּ בְּעֵת הַמִּלְחָמָה, וּכְשֶׁכָּבְשׁוּ הָרוּסִים אֶת פּוֹלִין נָתְנוּ לָאֲנָשִׁים בְּרֵירָה לִבְחֹר, אִם לְקַבֵּל אֶזְרָחוּת רוּסִית, אוֹ לְהִשָּׁאֵר אֶזְרָח פּוֹלִין, וְהַרְבֵּה בָּחֲרוּ לְהִתְהַפֵּךְ לְאֶזְרְחֵי רוּסְיָה, וְהָיוּ הַרְבֵּה שֶׁעָשׂוּ לְעַצְמָם הַחֶשְׁבּוֹן מַסְפִּיק סָבַלְנוּ עַד עַכְשָׁו עוֹד חָסֵר לָנוּ גַּם אֶת הַצָּרָה הַזֹּאת לִהְיוֹת נַעֲשֶׂה אֶזְרְחֵי רוּסְיָה, וְלֹא רָצוּ לְהַחְלִיף אֶת הַזְּהוּת שֶׁלָּהֶם לִהְיוֹת אֶזְרְחֵי רוּסְיָה, וְלֹא לָקַח הַרְבֵּה זְמַן וְהָרוּסִים לָקְחוּ אֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁלֹּא רָצוּ לְהַחְלִיף הַזְּהוּת שֶׁלָּהֶם לְאֶזְרְחֵי רוּסְיָה, הַמִּדִּינָה לָקְחָה אוֹתָם וְשָׁלְחָה אוֹתָם לְסִיבִּיר, וְכָלָם חָשְׁבוּ שֶׁזּוֹ הָיְתָה הַטָּעוּת הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁעָשׂוּ בַּחַיִּים, כִּי רָאוּ בְּחוּשׁ אֵיךְ שֶׁבִּגְלַל שֶׁבָּחֲרוּ לְהִשָּׁאֵר אֶזְרְחֵי פּוֹלִין שָׁלְחוּ אוֹתָם לְסִיבִּיר, וְהָיוּ מְאֹד עֲצוּבִים מִזֶּה, וְחָשְׁבוּ לְעַצְמָם "חֲבָל שֶׁעָשִׂינוּ שְׁטוּת כָּזוֹ", וְחָשְׁבוּ זוֹ הַטָּעוּת הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁל הַחַיִּים שֶׁלָּהֶם.

וְהַנֵּה אַחֲרֵי תְּקוּפַת זְמַן שֶׁהִסְתַּיְּמָה הַמִּלְחָמָה, חָזְרוּ לְפוֹלִין, וְרָאוּ עַיִן בְּעַיִן מַה קָּרָה שָׁמָּה עִם כָּל חַבְרֵיהֶם וּשְׁכֵנֵיהֶם וּקְרוֹבֵיהֶם, שֶׁרַחֲמָנָא לִיצְלָן הָרְגוּ אֶת כֻּלָּם וְכוּ' וְלֹא נִשְׁאַר אֶחָד, רַק אָז הֵבִינוּ אֵיךְ שֶׁכָּל מַה שֶּׁעָבַר עֲלֵיהֶם הָיְתָה לְטוֹבָתָם, וְנָתְנוּ תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל מַה שֶּׁסָּבְלוּ כָּל הַשָּׁנִים בְּסִבִּיר, כִּי רָאוּ אֶת גֹּדֶל הַנֵּס שֶׁקָּרָה לָהֶם דַּיְקָא מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרָה הַזֹּאת שֶׁעָשׂוּ אֶת הַטָּעוּת הַזּוֹ לִבְחֹר לִהְיוֹת אֶזְרְחֵי פּוֹלִין, וְדַיְקָא מִזֶּה יָצְאָה לָהֶם הִישׁוּעָה, כִּי אַדְרַבָּה מִי שֶׁבָּחַר לִהְיוֹת אֶזְרָח רוּסְיָה שֶׁהָיָה נִרְאֶה כְּאִלּוּ שֶׁהֵם חָפְשִׁיִּים הֵם מִסְכָּנִים סָבְלוּ מַה שֶּׁסָּבְלוּ, וְלֹא נִשְׁאַר אֶחָד מֵהֶם. וְאֵלּוּ

שֶׁנִּשְׁלְחוּ לְסִיבִּיר, אַף שֶׁזֶּה לֹא הָיָה כְּמוֹ שֶׁמְּלַקְּקִים דְּבַשׁ, אֲבָל בְּכָל זֹאת חָיוּ שָׁמָּה בִּתְנָאִים הַרְבֵּה יוֹתֵר טוֹבִים, כִּי הָיְתָה לָהֶם רְשׁוּת לְהִשָּׁאֵר עִם הַמִּשְׁפָּחָה בְּיַחַד, וְהָאַבָּא שֶׁלִּי הָיָה לוֹ אֶפְלוּ בַּר מִצְוָה בְּסִבִּיר, וְזָכָה לְהָנִיחַ שָׁמָּה בְּסִבִּיר תְּפִלִּין חֲדָשִׁים שֶׁלּוֹ בְּיוֹם הַבַּר מִצְוָה, כִּי הַסַּבָּא לָקַח אִתּוֹ תְּפִלִּין חֲדָשִׁים בִּשְׁבִיל הַבֵּן הַבַּר מִצְוָה שֶׁלּוֹ. נִמְצָא שֶׁמַּה שֶּׁהֵם חָשְׁבוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֶת הַצָּרָה הֲכִי גְּדוֹלָה, זֹאת הָיְתָה הַיְשׁוּעָה שֶׁלָּהֶם, וְהַיְשׁוּעָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁהָיְתָה לָהֶם שָׁם הוּא עֶצֶם הָעוּבְדָא שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּחַיִּים, וְאָז רָאוּ בְּחוּשׁ עַיִן בְּעַיִן שֶׁמַּה שֶּׁהֵם חָשְׁבוּ לַצָּרָה הֲכִי גְּדוֹלָה, וְהַטָּעוּת הֲכִי גְּדוֹלָה, דַּיְקָא זוֹ הָיְתָה הַיְשׁוּעָה שֶׁלָּהֶם.

וְתִשְׁאֲלוּ כָּל אֵלּוּ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּחַיִּים מֵהַשּׁוֹאָה וְיִסַּפֵּר לָכֶם כָּאֵלּוּ סִפּוּרִים בְּדוֹמֶה לָזֶה הֲמוֹן הֲמוֹן, כָּל אֶחָד עִם הַסִּפּוּר שֶׁלּוֹ, יְסַפֵּר לָכֶם אוֹתוֹ דָּבָר, שֶׁמַּה שֶּׁהֵם חָשְׁבוּ לַהֲכִי שָׁחוֹר זֶה הָיָה בֶּאֱמֶת הַלָּבָן, הֵינוּ הַיְשׁוּעָה שֶׁלָּהֶם.

וְכֵן הוּא בְּכָל פְּרָט וּפְרָט הֵן בְּרוּחָנִי וְהֵן בְּגַשְׁמִי, אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת כְּשֶׁנִּמְצָא בְּחֹשֶׁךְ גָּדוֹל שֶׁאָסוּר לוֹ לִפּוֹל בְּדַכָּאוֹן וּבְיֵאוּשׁ אֶלָּא לָדַעַת שֶׁדַּיְקָא שָׁם יָכוֹל לִהְיוֹת טְמוּנָה הַיְשׁוּעָה שֶׁלּוֹ.

וְזֶה הָיָה כָּל עִנְיָנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל, כִּי עִנְיַן רַבֵּנוּ זַ"ל הוּא הִתְחַדְּשׁוּת, לְהִתְחַדֵּשׁ מִתּוֹךְ הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת וְלַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, וְלֹא לִפּוֹל בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁמּוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְכוּ', כָּל אֶחָד בַּמַּצָּב שֶׁלּוֹ, אֶלָּא לָקַחַת אֶת עַצְמוֹ בְּיָדַיִם וּלְהַתְחִיל הַתְחָלָה חֲדָשָׁה עִם חֹשֶׁק חָדָשׁ, וְאָז דַּיְקָא יִזְכֶּה לִרְאוֹת אֶת הַיְשׁוּעָה שֶׁלּוֹ אֵיךְ שֶׁכָּל מַה שֶּׁהוֹלֵךְ אִתּוֹ פֹּה הוּא לְטוֹבָתוֹ, בְּאוֹפַנִּים כְּאֵלּוּ שֶׁאֲפִלּוּ לֹא חָלַם מִזֶּה.

וְזֶה הָיָה גַּם כֵּן הַנֵּס פּוּרִים, שֶׁדַּיְקָא כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּמַצָּב כָּזֶה שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁאֵין כְּבָר תִּקְוָה, דַּיְקָא אָז נִצְמְחָה לָהֶם הַיְשׁוּעָה. כִּי בִּזְמַן אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ חָשְׁבוּ עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַכֹּל שָׁחוֹר, הָמָן הוּא הַמּוֹשֵׁל וְכוּ' וְהַכֹּל הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (חוּלִין קלט:) אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא, יח) "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר". הָיְתָה מַמָּשׁ הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְדַיְקָא מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרָה וְהַחֹשֶׁךְ נַעֲשָׂה לָהֶם אוֹר.

וְאָז בִּשְׁעַת נֵס פּוּרִים, "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זַרְעָם", קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵאַהֲבָה, כִּי בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת כָּפָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַר כְּגִיגִית עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לָהֶם אִם אַתֶּם מְקַבְּלִין אֶת הַתּוֹרָה מוּטָב וְאִם לָאו שָׁם תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם, אֲבָל עַכְשָׁו רָאוּ אֶת גֹּדֶל הַנֵּס וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מֵאַהֲבָה, כַּמּוּבָא בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת פח.) עַל הַפָּסוּק "וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר" אָמַר רַב אַבְדִּימִי בַּר חָמָא בַּר חַסָּא, מְלַמֵּד שֶׁכָּפָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם אֶת הָהָר כְּגִיגִית וְאָמַר לָהֶם אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה מוּטָב, וְאִם לָאו שָׁם תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם. אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב מִכָּאן מוֹדָעָא רַבָּה לְאוֹרַיְתָא, אָמַר רָבָא אַף עַל פִּי כֵן הָדוּר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּכְתִיב "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְהוּדִים" 'קִיְּמוּ' מַה שֶּׁ'קִּבְּלוּ' כְּבָר; רוֹאִים מִזֶּה, שֶׁעַכְשָׁו בִּימֵי הַפּוּרִים הָיְתָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵאַהֲבָה, וְלָכֵן דַּיְקָא בְּעֵת כָּזֹאת וּבְהַזְמַן גָּרְמָא הַזֶּה כְּדַאי מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה בִּלְמוּד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל פִּי סֵדֶר דֶּרֶךְ הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל לְהַתְחִיל לִלְמֹד שִׁעוּרִין כְּסִדְרָן כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל (שִׂיחוֹת הַר"ן סִימָן עו).

וְהִנֵּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים "הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה לְמַפְרֵעַ לֹא יָצָא" אוֹמֵר עַל זֶה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּה בָּא לְרַמֵּז לְאָדָם שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב שֶׁהַנֵּס הַזֶּה הָיָה רַק פַּעַם, וְזֶה לֹא נוֹגֵעַ לְעַכְשָׁו בַּדּוֹר הַזֶּה, אוֹמֵר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב עַל זֶה, אִם אָדָם מְפָרֵשׁ כָּךְ אֶת עִנְיַן הַנֵּס פּוּרִים, שֶׁזֶּה רַק הָיָה פַּעַם, לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ, הֵינוּ שֶׁלֹּא הֵבִין אֶת כָּל עִנְיַן הַפּוּרִים, כִּי זֶה לֹא אֵיזֶה סִפּוּר יָשָׁן, אֶלָּא הַדָּבָר הַזֶּה חוֹזֵר עַל עַצְמוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה וּבְכָל עֵת וּזְמַן, שֶׁהָאָדָם נִקְלָע בַּמַּצָּבִים שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁזֶּה סוֹף הָעוֹלָם, וּכְשֶׁהָאָדָם לֹא מִתְיָאֵשׁ וּמִתְחַדֵּשׁ בְּהִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה עִם שִׂמְחָה תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְהַתְמָדַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ לְגַמְרֵי, אָז נִצְמְחָה לוֹ יְשׁוּעָה מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, בְּאֹפֶן שֶׁאֲפִלּוּ לֹא חָלַם, וְרוֹאֶה עַיִן בְּעַיִן אֵיךְ שֶׁדַּיְקָא מַה שֶּׁהוּא חָשַׁב שֶׁזּוֹ הַצָּרָה הֲכִי גְּדוֹלָה בִּשְׁבִילוֹ, זֹאת הָיְתָה לוֹ לִישׁוּעָה גְּדוֹלָה, וְדַיְקָא מִשָּׁם יָצְאָה לוֹ יְשׁוּעָה, וּמוֹדֶה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַל כָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, וְזֶה פֵּרוּשׁ "הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה לְמַפְרֵעַ לֹא יָצָא" שֶׁלּוֹקֵחַ אֶת כָּל הַנֵּס פּוּרִים כְּאֵלּוּ זֶה הָיָה לְמַפְרֵעַ, זֶה סִפּוּר יָשָׁן, אֲזַי 'לֹא יָצָא', כִּי זֶה לְמוּד לְדוֹרוֹת בִּשְׁבִילְךָ דַּיְקָא, וְלֹא אֵיזֶה סִפּוּר יָשָׁן.

וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁאָדָם לוֹקֵחַ אֶת עַצְמוֹ בְּיָדַיִם כְּשֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁהַמַּצָּב לֹא טוֹב, הֵן בְּגַשְׁמִי, וּבִפְרָט בְּרוּחָנִי, וְעוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ שִׁעוּרִין כְּסִדְרָן בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲזַי זוֹכֶה לִדְבָרִים גְּדוֹלִים מְאֹד, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ אֵיךְ עוֹבְרִים עָלַי הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים עִם כְּלוּם, וְאֵינִי לוֹמֵד כְּלָל וְכוּ', אֲנִי צָרִיךְ לָקַחַת אֶת עַצְמִי בְּיָדַיִם. וּכְשֶׁאָדָם בָּא לְיִשּׁוּב הַדַּעַת יִרְאֶה בְּחוּשׁ אֵיךְ שֶׁבְּכַמָּה דַּקּוֹת אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִדְבָרִים נִפְלָאִים, כִּי בֹּא נִקַּח לְדֻגְמָא אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת, אִם אָדָם לוֹמֵד פֶּרֶק אֶחָד מִשְׁנָיוֹת כָּל יוֹם, כָּל הַפֶּרֶק הַזֶּה יִקַּח לוֹ בְּעֵרֶךְ שְׁתֵּי דַּקּוֹת, שֶׁזֶּה מַמָּשׁ זְמַן פָּעוֹט, לְהַגִּיד פֶּרֶק מִשְׁנָיוֹת זֶה לוֹקֵחַ בְּעֵרֶךְ שְׁתֵּי דַּקּוֹת, זוֹ מְציאוּת! וּשְׁתֵּי דַּקּוֹת זֶה דָּבָר שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לְהַשְׁקִיעַ בְּכָל יוֹם, כָּל אֶחָד יָכוֹל לִגְנֹב מִתּוֹךְ הַטִּרְדּוֹת שֶׁלּוֹ שְׁתֵּי דַּקּוֹת לְיוֹם, וְאִם הוּא עוֹשֶׂה אֶת זֶה וְלוֹמֵד כָּל יוֹם פֶּרֶק מִשְׁנָיוֹת בִּשְׁתֵּי דַּקּוֹת הָאֵלּוּ שֶׁגָּנַב לְעַצְמוֹ, אֲזַי תּוֹךְ שָׁנָה וָחֲצִי, (שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֳדָשִׁים), הוּא סַיֵּם אֶת כָּל הַשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, כָּל הַסֵּט מִשְׁנָיוֹת. וְאִם הוּא קָצָת יוֹתֵר חָכָם וְגוֹנֵב לְעַצְמוֹ אַרְבַּע דַּקּוֹת לְיוֹם וְלוֹמֵד בּוֹ בַּזְּמַן הַהוּא שְׁתֵּי פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, וְכָךְ מַמְשִׁיךְ כָּל יוֹם וְלוֹמֵד שְׁתֵּי פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת לְיוֹם בְּתוֹךְ אַרְבַּע דַּקּוֹת הָאֵלּוּ, אֲזַי תּוֹךְ שִׁלְשֶׁת רִבְעֵי שָׁנָה (תֵּשַׁע חֳדָשִׁים) סַיֵּם אֶת כָּל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. וּבְיוֹתֵר אִם הוּא מַשְׁקִיעַ שֵׁשׁ דַּקּוֹת לְיוֹם, וְגוֹרֵס שִׁלְשָׁה פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת כָּל יוֹם, אֲזַי תּוֹךְ חֲצִי שָׁנָה הוּא מְסַיֵּם אֶת כָּל הַשִּׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה.

וְזֶה דָּבָר שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לַעֲשׂוֹת, אֲבָל כְּדֵי לְהַצְלִיחַ בְּזֶה צָרִיךְ לִלְמֹד כְּסִדְרָן, לֹא לִתְפֹּס פֶּרֶק פֹּה וּפֶרֶק שָׁם, הַיּוֹם יֵשׁ לִי אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת שֶׁלִּי אֲנִי לוֹמֵד 'זְרָעִים', מָחָר אֵינִי יוֹדֵעַ אֵיפֹה שַׂמְתִּי אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת שֶׁלִּי אֲזַי אֲנִי תּוֹפֵס 'נְזִיקִין', וְלוֹמֵד שָׁם אֵיזֶה פְּרָקִים, וְכָךְ כָּל יוֹם לוֹמֵד בְּמָקוֹם אַחֵר בַּמִּשְׁנָיוֹת, בְּאֹפֶן כָּזֶה יֹאבַד הַחֶשֶׁק וְזֶה לֹא יַחֲזִיק מַעֲמָד, הָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת מְסֻדָּר, וְלִלְמֹד עִם סֵדֶר כְּסִדְרָן, מַתְחִיל זְרָעִים וְלֹא חוֹזֵר עַד שֶׁמְּסַיֵּם זְרָעִים, אַחַר כָּךְ מַתְחִיל מוֹעֵד וְגוֹרֵס פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק עַד שֶׁמְּסַיֵּם אֶת סֵדֶר מוֹעֵד, וְלֹא חוֹזֵר וְלֹא מְדַלֵּג אֶלָּא מַמְשִׁיךְ כְּסִדְרָן, פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק, עַד שֶׁמְּסַיֵּם. זֶה הוּא הַסֵּדֶר דֶּרֶךְ הַלִּמּוּד שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל וְזֶה מַה שֶּׁרַבֵּנוּ זַ"ל רָצָה, כִּי חוּץ מִזֶּה שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל רָצָה שֶׁנִּגְרֹס בִּזְרִיזוּת פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מְבִינִים כָּל דָּבָר שֶׁלּוֹמְדִים, לְהַמְשִׁיךְ וְלִגְרוֹס פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק, חוּץ מִזֶּה רַבֵּנוּ זַ"ל שָׁם מֵאֹד גָּדוֹל עַל הַלִּמּוּד כְּסִדְרָן, כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זַ"ל (שִׂיחוֹת הַר"ן סִימָן עו) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: גַּם לֹא הָיָה מְצַוֶּה לַחֲזֹר תֵּכֶף עַל לִמּוּדוֹ רַק רְצוֹנוֹ תָּמִיד הָיָה לִלְמֹד הַסֵּפֶר אוֹ הַפּוֹסֵק שֶׁלּוֹמֵד, כְּסֵדֶר, מֵרֹאשׁוֹ לְסוֹפוֹ, בִּזְרִיזוּת, וְאַחַר כָּךְ יַתְחִיל פַּעַם שֵׁנִי וְיִגְמֹר אוֹתוֹ כֻּלּוֹ, וְכֵן פַּעַם אַחַר פַּעַם, עַיֵּן שָׁם. כִּי הַלִּמּוּד כְּסִדְרָן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל וְגַם מוֹסִיף אֶת הַחֶשֶׁק לְהַתְמָדַת הַתּוֹרָה. וְזֶה מַה שֶּׁמְּרֻמָּז בְּמִשְׁנָה "הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה לְמַפְרֵעַ לֹא יָצָא", 'הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה' זֶה מְרֻמָּז עַל לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָדָם קוֹרֵא בַּתּוֹרָה, אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא "הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה 'לְמַפְרֵעַ' לֹא יָצָא" אִם אַתָּה לֹא לוֹמֵד כְּסִדְרָן כְּמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל רָצָה, אֶלָּא קוֹפֵץ וּמְדַלֵּג מִפֹּה לְשָׁם וּמִשָּׁם לְפֹה, אַתָּה 'קוֹרֵא לְמַפְרֵעַ' אֲזַי 'לֹא יָצָא', הֵינוּ שֶׁהַחֶשֶׁק שֶׁלְּךָ לֹא יַחֲזִיק מַעֲמָד, וְיִהְיֶה נֶאֱבָד לְךָ הַחֶשֶׁק וְתַעֲזֹב אַחַר כָּךְ אֶת הַלִּמּוּד, צָרִיךְ דַּיְקָא לִקְרֹא כְּסִדְרָן, לִלְמֹד כְּסִדְרָן, כִּרְצוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל לְהַתְחִיל מֵהַתְחָלָה וְלִגְרוֹס פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק עַד שֶׁמְּסַיְּמִים, וְלֹא לִהְיוֹת קוֹרֵא לְמַפְרֵעַ, לַחֲזֹר 'לְמַפְרֵעַ', אֶלָּא לְהַמְשִׁיךְ כְּסִדְרָן עַד שֶׁמְּסַיְּמִים, וְאָז לְהַתְחִיל עוֹד הַפַּעַם, וְכֵן פַּעַם אַחַר פַּעַם, זוֹהִי הָעֲצָה לִהְיוֹת מַתְמִיד וְשֶׁיַּחֲזִיק הַחֶשֶׁק אֶצְלְךָ לִזְמַן רַב.

וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ, וּבִפְרָט כְּפִי דִּבְרֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב 'הַקּוֹרֵא לְמַפְרֵעַ לֹא יָצָא' שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב שֶׁזֶּה סִפּוּר יָשָׁן שֶׁהָיָה פַּעַם לִפְנֵי הַרְבֵּה שָׁנִים, אֶלָּא זֶה סִפּוּר חָדָשׁ שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁחוֹזֵר עַל עַצְמוֹ עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַמַּצָּבִים בֶּאֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָךְ יִזְכֶּה לִרְאוֹת דַּיְקָא מִתּוֹךְ צָרוֹתָיו אֶת הַיְשׁוּעָה שֶׁלּוֹ.

וּבָזֶה אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ גַּם אֶת הַפָּסוּק (יוֹנָה ב, ד; תְּהִלִּים מב, ח) "כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ", כִּי הֲלֹא לִכְאוֹרָה מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ זֶה כֻּלָּל לָשׁוֹן? לָמָּה צָרִיךְ לִכְתֹּב מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ, שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת, שֶׁפֵּרוּשָׁם וְכַוָּנָתָם הֵם בְּדוֹמֶה? אֶלָּא הַפֵּרוּשׁ הוּא כָּךְ "כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ" הֵינוּ בְּכָל 'מִשְׁבָּרֶיךָ' שֶׁעָבְרוּ עָלַי, אֲזַי 'וְגַלֶּיךָ', זָכִיתִי לִרְאוֹת אֶת הַ'הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת' הַטָּמוּן בְּתוֹךְ הַמַּשְׁבֵּר הַזֶּה, וְהִתְגַּלָּה אֵלַי 'גִּלּוּי אֱלֹקוּת' אֵיךְ שֶׁדַּיְקָא עַל יְדֵי זֶה הַ'מַּשְׁבֵּר' נִצְמַחַת לִי יְשׁוּעָה.

וְהָעִנְיָן הַזֶּה אֲשֶׁר מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ יוֹצֵא אוֹר, רָאוּ גַּם אֵצֶל הִתְגַּלּוּת אוֹר רַבֵּנוּ זַ"ל בָּעוֹלָם, שֶׁכָּל אֶחָד לָעַג עַל מוֹהַרָא"שׁ זי"ע, וְאָמְרוּ עָלָיו, שֶׁהוּא לֹא הַבֶּרְסְלֶב הָאֲמִתִּי, וְשֶׁזֶּה לֹא עִנְיַן רַבֵּנוּ זַ"ל, וְעִנְיַן רַבֵּנוּ זַ"ל הוּא רַק לְצַעֵק אוֹי אוֹי וְכוּ', וְזֹאת לָדַעַת אֲשֶׁר בַּזְּמַן הַהוּא אֲשֶׁר מוֹהֲרָא"שׁ זי"ע הִתְחִיל עִם הֲפָצַת אוֹר רַבֵּנוּ זַ"ל בָּעוֹלָם עֲדַיִן לֹא הָיָה דָּבָר כָּזֶה בִּכְלָל חָסִיד בֶּרְסְלֶב עִם כּוֹבַע סָמֶט, וַאֲפִלּוּ אֵלּוּ שֶׁהָיוּ מִפּוֹלִין גַּם כֵּן הָלְכוּ עִם דַּאשִׁיק וְקַסְקֶט (מִין כּוֹבַע כָּזֶה שֶׁהָיָה נָהוּג לִלְבּוֹשׁ אָז בַּיָּמִים הָהֵם), וּמוֹהֲרָא"שׁ הָיָה הֶחָסִיד בֶּרְסְלֶב הָרִאשׁוֹן שֶׁהָלַךְ עִם כּוֹבַע סָמֶט וּבְגוּד חֲסִידִי, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הָיָה דָּבָר חָדָשׁ אָז בַּיָּמִים הָהֵם, שֶׁאֶפְשָׁר לִהְיוֹת יְהוּדִי חָסִידִי נוֹרְמָלִי וְלִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל, וְזֶה מַה שֶּׁמּוֹהֲרָא"שׁ הֵרָאָה לָכֻלָּם אֵיךְ שֶׁאֶפְשָׁר לִהְיוֹת חָסִיד עִם בִּגְדֵי חֲסִידוּת וְלִהְיוֹת בֶּרְסְלֶבֶר חָסִיד, לֹא כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִים הָעוֹלָם שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת אֵיזֶה מְשֻׁנֶּה קָרֶן לִהְיוֹת חָסִיד בֶּרְסְלֶב, וּמוֹהֲרָא"שׁ גִּלָּה וּפֵרֵסַם אֶת אוֹר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכָל הָעוֹלָם עַד אוֹסְטְרַלְיָה וְכוּ' וְכוּ', מוֹהֲרָא"שׁ זי"ע הָיוּ לוֹ שְׁלוּחִים בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁהָלְכוּ וְהֵפִיצוּ אֶת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל, אֲבָל בֵּנְתַיִם הָיְתָה עָלָיו גַּם מַחֲלֹקֶת וּמְדַבְּרִים וְכוּ', שֶׁלֹּא רָצוּ לְקַבֵּל אֶת הָאֱמֶת, וְאָמְרוּ עָלָיו שֶׁזֶּה לֹא בֶּרְסְלֶב וְכוּ', רַק אֵלּוּ הַהוֹלְכִים לַשָּׂדֶה וְצוֹעֲקִים כָּל הַיּוֹם 'אוֹי' 'אוֹי' רַק זֶה בֶּרְסְלֶב, זֶה נָכוֹן שֶׁצָּרִיךְ לִצְעֹק אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל לַעֲשׂוֹת מִזֶּה לַיְצָנוּת אַחַת גְּדוֹלָה, שֶׁכָּל אֶחָד יֵלֵךְ בְּיַחַד וְיִצְעַק, וְלִרְאוֹת מִי צוֹעֵק הֲכִי חָזָק, זֶה סְתָם צְחוֹק, זֶה טוֹב בִּשְׁבִיל פּוּרִים, אוֹ בִּשְׁבִיל הַצָּגָה שֶׁל יְלָדִים שֶׁיַּעֲשׂוּ הַצָּגָה מִזֶּה, כִּי מִי שֶׁבֶּאֱמֶת רוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר צוֹעֵק אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמָקוֹם שֶׁאַף אֶחָד לֹא שׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ, וְאַף אֶחָד לֹא יוֹדֵעַ מִזֶּה, הוּא מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וּמְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹפֵךְ לִבּוֹ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְצוֹעֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵעֹמֶק לִבּוֹ בְּלִי שֶׁאַף אֶחָד יֵדַע מִזֶּה בִּכְלָל, אַף אֶחָד לֹא צָרִיךְ לָדַעַת מַה הוּא עוֹשֶׂה עַכְשָׁו, זֶה רַק בֵּינוֹ לְבֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. עַל כָּל פָּנִים מֵאֵלּוּ הַקְּבוּצָה הַקְּטַנָּה שֶׁהָיוּ אָז נִקְרָאִים בְּשֵׁם חָסִידֵי בֶּרְסְלֶב מֵהֶם אַף פַּעַם לֹא הָיָה נַעֲשֶׂה פִּרְסוּם כָּזֶה גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּרְסֵם אוֹר רַבֵּנוּ זַ"ל בָּעוֹלָם בְּכָזֶה פִּרְסוּם, כִּי אֵיךְ יֵדַע אָדָם הַיּוֹשֵׁב בְּסוֹף הָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ בִּכְלָל דָּבָר כָּזֶה בֶּרְסְלֶב, אֲבָל מוֹהֲרָא"שׁ לֹא נָח וְלֹא שָׁקַט, עַד שֶׁהִדְפִּיס אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת סְפָרִים וֶהֱפִיצָם עַל כָּל פְּנֵי תֵּבֵל, עַד שֶׁאַחֲרֵי כָּל זֶה הַרְבֵּה שָׁנִים שֶׁל הַדְפָּסָה וַהֲפָצָה נִתְגַּלָּה וְהִתְפָּרְסֵם אוֹר רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכָל הָעוֹלָם, עַד שֶׁאֵיפֹה שֶׁרַק תִּרְאֶה חָסִיד בֶּרְסְלֶב אִם תְּבָרֵר בַּחֲקִירָה וּדְרִישָׁה אֵיךְ הוּא הִתְקָרֵב אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל תִּתְוַדַּע לָדַעַת שֶׁזֶּה הָיָה דֶּרֶךְ מוֹהֲרָא"שׁ זי"ע, אוֹ בִּישִׁירוֹת, אוֹ בַּעֲקִיפִין, דֶּרֶךְ סֵפֶר וְכוּ', רַק תַּעֲקֹב אַחַר הַסִּפּוּר, וְתִרְאֶה שֶׁזֶּה מַגִּיעַ תָּמִיד אֶל מוֹהֲרָא"שׁ, הוּא קִבֵּל סֵפֶר מִזֶּה שֶׁקִּבֵּל מִזֶּה שֶׁהִתְקָרֵב דֶּרֶךְ מוֹהֲרָא"שׁ, וְכַדּוֹמֶה, וְזֶה דָּבָר בָּרוּר שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל לְבָרֵר אֶת זֶה בְּעַצְמוֹ וְלִרְאוֹת אֶת אֱמִתַּת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ, כִּי דַּיְקָא עַל יְדֵי מוֹהֲרָא"שׁ נִתְפָּרְסֵם רַבֵּנוּ זַ"ל בְּכָל הָעוֹלָם, אֲבָל כְּשֶׁהִדְפִּיסוּ וְהֵפִיצוּ וְכָלָם דִּבְּרוּ עָלָיו שֶׁזֶּה לֹא בֶּרְסְלֶב חָשְׁבוּ שֶׁהַכֹּל שָׁחוֹר, וְגַם בָּעוֹלָם כֻּלָּם חָשְׁבוּ עַל 'הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ' שָׁחוֹר, שֶׁזֶּה לֹא בֶּרְסְלֶב וְכוּ', אֲבָל לְבַסּוֹף רוֹאִים שֶׁהַשָּׁחוֹר הַזֶּה, מַה שֶּׁהֵם חָשְׁבוּ לְשָׁחוֹר, דַּיְקָא הוּא הָיָה זֶה שֶׁהֵאִיר הַשַּׁחַר, וְהֵאִיר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִם אוֹר רַבֵּנוּ זַ"ל.

וְזֶה כָּל הָעִנְיָן שֶׁל פּוּרִים, "וְנַהֲפוֹךְ הוּא", שֶׁמַּה שֶּׁנִּרְאָה שָׁחוֹר, בֶּאֱמֶת זֶה "וְנַהֲפוֹךְ הוּא" זֶה לָבָן, וְכֵן אֵצֶל הָאָדָם בִּרוּחָנִיּוּת כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהוּא שָׁחוֹר צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁדַּיְקָא אָז הוּא הַזְּמַן הַמְסֻגָּל מְאֹד לְשַׁנּוֹת אֶת כָּל הֶעָתִיד שֶׁל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ, וְלַעֲשׂוֹת סִבּוּב לַאֲחוֹרָה, שֶׁיַּהֲפֹךְ אֶת הַכִּוּוּן שֶׁהָלַךְ עַד עַכְשָׁו בַּדֶּרֶךְ הַלֹּא טוֹב, וְיַעֲשֶׂה "וְנַהֲפוֹךְ הוּא" וַיַּתְחֵל חַיִּים חֲדָשִׁים, וְאָז דַּיְקָא יוּכַל לִרְאוֹת אֵיךְ שֶׁכָּל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ מִשְׁתַּנִּים מֵהֲהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ. וְזֶה גַּם הָעִנְיָן שֶׁל הַתַּחְפֹּשֶׂת' זֶה גַּם בִּשְׁבִיל לְלַמֵּד אוֹתָנוּ אֶת הַיְדִיעָה, שֶׁנֵּדַע שֶׁהַכֹּל הִיא הַצָּגָה, כָּל מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים הֵם רַק אֲחִיזַת עֵינַיִם, וּבֶאֱמֶת מִתַּחְתָּיו מָנַח מַשֶּׁהוּ אַחֵר לְגַמְרֵי, יָכוֹל לִהְיוֹת אֶחָד עִם זָקֵן גָּדוֹל וְאָרֹךְ וְנִרְאֶה כְּמוֹ אָדָם צַדִּיק גָּדוֹל, וּבֶאֱמֶת הוּא כְּלוּם שֶׁבִּכְלוּם, וְאֶחָד עִם כּוֹבַע קַנְייטְש, שֶׁנִּרְאֶה כְּמוֹ יְהוּדִי פָּשׁוּט, וְאֶפְשָׁר לַחֲשֹׁב עָלָיו שֶׁהוּא בִּכְלָל לֹא בַּר הָכֵי, וּבֶאֱמֶת הוּא יְהוּדִי כָּשֵׁר יְרֵא שָׁמַיִם גָּדוֹל. כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם הַכֹּל מְכֻסֶּה, וְרוֹאִים וְאֵינָם יוֹדְעִים מַה רוֹאִים, כִּי הַכֹּל יָכוֹל לִהְיוֹת בְּדִיּוּק הַהֵפֶךְ.

וְכֵן הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד בִּפְרָטִיּוּת, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ"ל "יֵשׁ עִנְיַן שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה" כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה הִתְחַדְּשׁוּת וְלֹא נוֹתֵן לְעַצְמוֹ לִפּוֹל אֶלָּא מַתְחִיל הַתְחָלָה חֲדָשָׁה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי אֲפִלּוּ מַה שֶּׁחָשְׁבוּ שֶׁזֶּה לֹא טוֹב, נִתְהַפֵּךְ לִהְיוֹת לְטוֹבָתוֹ, וּכְשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁהַסָּמ"ךְ מ"ם מִתְגַּבֵּר עָלָיו, צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁדַּיְקָא הוּא יֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה גְּדוֹלָה, וְלֹא בְּחִנָּם שֶׁהַסָּמ"ךְ מֵם כָּל כָּךְ שָׂם אֶת עַצְמוֹ לָאָרֹךְ וְלָרֹחַב לִתְפֹּס אוֹתוֹ, וְאוֹרֵב עָלָיו לִתְפֹּס אוֹתוֹ בִּרְשָׁתוֹ, כִּי יֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְהַסָּמ"ךְ מֵם מְאֹד מְפַחֵד מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן מְנַסֶּה בְּכָל מִינֵי תַּחְבּוּלוֹת לִתְפֹּס אוֹתוֹ בִּרְשָׁתוֹ, וְרוֹצֶה לִרְאוֹת אוֹתוֹ נוֹפֵל בְּיֵאוּשׁ, וְנִשְׁאַר בִּדְכָאוֹן, וְכָךְ כְּבָר אֵינוֹ צָרִיךְ לְפַחֵד מִמֶּנּוּ יוֹתֵר. אֲבָל הָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת חָכָם וְלִזְכֹּר אֶת הַסּוֹד הַזֶּה, וְלֹא לִשְׁכֹּחַ אֶת זֶה, וְלַעֲמֹד חָזָק אֵיתָן, וַאֲפִלּוּ שֶׁנּוֹפֵל לְאָן שֶׁנּוֹפֵל שֶׁלֹּא יִתֵּן לְהַסָּמ"ךְ מֵם לִרְאוֹת בְּנִקְמָתוֹ, אֶלָּא לַעֲמֹד עַל עָמְדּוֹ, וְאַף שֶׁמַּפִּילוֹ עוֹד הַפַּעַם לֹא יִשְׁאַר שָׁמָּה, וְלֹא יִתֵּן לְהַיֵּצֶר הָרַע עֶמְלֵק הַזֶּה שֶׁיִּרְאֶה בּוֹ נְקָמָה, וְזֶה סוֹפֵי תֵּבוֹת שֶׁבַע' יִפּוֹל' צַדִּיק' וְקָם', הוּא סוֹפֵי תֵּבוֹת עַ'מ'לֵ'ק' כִּי הָמָן עֶמְלֵק רוֹצֶה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם פַּעַם אַחַר פַּעַם, אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂכֶל מְהַפֵּךְ אֶת הַיְרִידָה שֶׁלּוֹ לְקִימָה, שֶׁדַּיְקָא מִתְחַזֵּק וְעוֹשֶׂה וְנַהֲפוֹךְ הוּא, וְרוֹאֶה נִקְמָתוֹ בּוֹ.

וְזֹהִי גַּם הָעִנְיָן שֶׁל הַתַּחְפּוּשֶׂת, לְגַלּוֹת לָנוּ אֶת זֶה בְּעַצְמוֹ, שֶׁנֵּדַע שֶׁהַסָּמ"ךְ מֵם מִתְחַפֵּשׂ בְּכָל מִינֵי תַּחְפּוּשׂוֹת, פַּעַם הוּא נִרְאֶה כְּמוֹ צַדִּיק, פַּעַם הוּא נִרְאֶה כְּמוֹ מַשֶּׁהוּ אַחֵר, כָּל פַּעַם הוּא נִרְאֶה אַחֶרֶת, וּמִתְחַבֵּא בְּתַחְפּוּשֶׂת אַחֶרֶת, וּבָא תָּמִיד בְּצוּרָה וּבְאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי כְּדֵי לִתְפֹּס אֶת הָאָדָם וּלְהַפִּילוֹ, וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר מִמֶּנּוּ וְלֹא לָתֵת לְעַצְמוֹ לִפּוֹל בְּיָדוֹ, אֶלָּא לָקוּם וְלַעֲשׂוֹת תָּמִיד הִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה וְהַתְחָלָה חֲדָשָׁה, וְדַיְקָא עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְנַצֵּחַ אֶת הַמִּלְחָמָה הַזֹּאת שֶׁהִיא מִלְחֶמֶת עֶמְלֵק.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְזַכֵּנוּ לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, בְּשִׁעוּרִין כְּסִדְרָן, וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וֶאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתָמִימוּת וּפְשִׁיטוּת, בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל, וְלָדַעַת אֲשֶׁר דַּיְקָא בְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, דַּיְקָא שָׁם מְסִתָּר הַשְׂגָּחַת אֱלֹקוּת וְהַיְשׁוּעָה הָאֲמִתִּית, וְנִזְכֶּה לִהְיוֹת אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים, וּלְנַצֵּחַ אֶת מִלְחֶמֶת עֶמְלֵק, אָמֵן.